

**Píseň:** EZ638 + **modlitba;** **Čtení:** Mk 2, 18-28

### **Milí přátelé,**

minulý týden jsme se věnovali Markovým oddílům o Ježíšově povolání celníka a o Ježíšově uzdravení ochrnutého. U povolání celníka Léviho jsem zdůraznil, že nejen pro pozdější čtenáře Ježíš úmyslně nepovolával v první řadě elity národa, ale lidi zcela obyčejné, všední, někdy až na okraji společnosti – ale přesto pro společnost naprosto nezbytné (rybáři, celník). Lukáš v oddíle o Zacheovi rozpracovává tuto zvěst detailněji (Lk 19, 1-10).

Uzdravení ochrnutého nám pak rozkrylo, že pro lidský život je, navzdory pragmatickým a povrchním domněnkám, daleko více určující lidský hřích než zdravotní stav. To skrze Ježíšovu otázku: „Co je snadnější – odpustit hříchy, nebo uzdravit ochrnutého?“

### **Zápletka evangelia**

Dnes vkročíme na pole zápletky nejzákladnější zvěsti evangelia – Ježíšovi smrti a vzkříšení. Všechno začíná poměrně nenápadně. Po několika Ježíšových učeních v synagógách i mimo ně konečně přicházejí učenci tehdejší doby diskutovat přímo s Ježíšem (naposledy jen skrze učedníky – Mk 1, 16).

První dogmatický (dogma = učení) spor není nijak zásadní, jde o půst.

### **Půst**

Co však půst je? A co znamená v náboženském pojetí? V nejzákladnějším smyslu asi víme, co půst je: Půst znamená, že nejím. Nakonec tento zvyk přežil i do současných Čech, kdy se i lidé sekulární postívají na Štědrý večer.

Půst se však může vztahovat k mnohem širší paletě lidského jednání, ne jen a výhradně k příjmu jídla. Při půstu si člověk může odříkat také pití, a to jak nápoje alkoholické, subjektivně lahodné, tak i obyčejnou vodu. Avšak do půstu může patřit vlastně cokoli, co má člověk rád. Postit se můžeme od používání auta, počítače, televize, internetu, mobilního telefonu atd.

Základem půstu je totiž právě dobrovolné odříkání toho, co mám rád, co zcela samozřejmě dělám nebo používám. To proto, aby se člověk vymanil právě z pout všednosti a všedního hledění na svět. Jak samozřejmě je pro nás jídlo, čistá voda, elektrina, internet?!

Dobrovolným odříkáním takových součástí mého života (lze si např. odříkat také jen některé druhy jídla) si může člověk uvědomit, že i ty tzv. „běžné, normální“ potřeby pro život, které máme dostupné dnes tak snadno, jsou darem. A dnes vlastně darem větším než kdy dřív. Velká část světa má sice věci hrozně moc, avšak za balení masa v supermarketu vděčíme desítkám, ne-li stovkám lidí, bez kterých by nám toto balení nikdo nepřivezl, nedal do chladícího boxu, chladící box by vůbec neexistoval, automobil také ne, natožpak zpracování ropy, porážka zvířete, jeho naporcování atd.

Tak i současný zbyteček z půstu o Štědrém večeru.

Náboženský půst pak jde ještě dále. Už v předchozí nejzákladnější podobě půstu jsme viděli kus náboženského – jídlo, pití, internet, dobrůtky i dobro v mém životě jsou dary. Ale nejsou to pouze dary dalších lidí v tomto světě (jak zásadní pro maso, které jíme!), ale jsou dokonce darem od Boha. Opět je to zřetelné už prakticky – bez Boha by nebyl vesmír ani obyvatelná planeta, natožpak možnost dobra nebo vzájemné lásky.

A tak nábožensky se postící člověk usiluje o vybřednutí či vytržení ze stereotypu světského života do hlubšího a přímějšího náboženského života. Tak jsou součástí takového postu také modlitby, čtení posvátných knih, písně, ztišení verbální, duševní i duchovní. Toto vytržení pak umožňuje pravdivěji nahlédnout nejen tzv. „samozřejmosti“ lidského života, ale také co je doopravdy podstatné, jak funguje svět kolem mě a uvnitř mě.

V poslední řadě je pak půst také fyzickým a duchovním cvičením, neboť situace posledních desetiletí, kdy více lidí umíra na nadbytek než na nedostatek, je naprosto bezprecedentní. Dobrovolně si odříct něco dobrého nebo nezbytného tedy také posiluje tělo i ducha. Tělo skrze vypořádávání se s obtížnou a

neobvyklou situací (hlad) a ducha právě v možnosti kdykoli toto utrpení ukončit (tento hlad je dobrovolný) – ale přesto v něm dobrovolně pokračovat za „vyšším dobrem“.

Podob půstů je pak celá řada – kromě objektu, od něhož se postíme, také délkou odříkání, zda je přerušované, co je jeho cílem (dnes často také politické důvody – hladovky ve věznicích apod.) atd.

Ve starověkém Israeli pak samozřejmě existoval půst pouze náboženský. Patřil k různým svátkům (dodnes k Velikonocům – Pesach či Jom Kippur (= Den smíření)) a často k tzv. „plnému půstu“ patřilo kromě odříkání všeho jídla i pití také např. zřeknutí se sexuálních aktivit či hezkého oblečení.

Půst lze také zneužít, ostatně jako vše v tomto světě. Např. dojmem, že postem si na Bohu vymůžu nebo získám to či ono (tak dodnes některá letniční společenství!). Že modlitby spojené s postem jsou „účinnější“ (ať už to znamená cokoli). Nebo že ze mě vytváří přijatelnějšího či Bohem milovanějšího člověka. Či lépe Boží vůli naplňujícího člověka. Tyto a další perverze (= převrácenosti) byly a budou vždy přítomny, dnes např. v ustavení Velkého pátku jakožto státního svátku od r. 2016 v tzv. „nejateističtější zemi světa“.

I proto je psáno v knize proroka Izaiáše: „Zdalipak půst, který já si přeji, není toto: Rozevřít okovy svévole, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbít? Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidíš-li nahého, obléknout ho, nebýt netečný k vlastní krvi?“ (Iz 58, 6-7)

### **Spor o půst**

O jaký svátek mohlo jít v dnešním oddílu podle Marka těžko říct. A protože to autor nepíše, nepovažuje to za nutné. Přijmeme autorův primát v tom, co je v jeho díle podstatné a co ne. Nakonec Ježíš i farizeové dají velmi rychle najevo, že jejich disputace je o postu obecně.

Farizeové i další židé se běžně („normálně“) několikrát do roka postili, u učedníků Jana Křtitele nás to překvapí asi ještě méně. Je na místě otázka, proč pro řadu Čechů je to často zcela absurdní představa a proč je pro český národ tak podstatné se hlavně „dobře najíst“ ...

Ježíšova odpověď (v. 19-20) byla jistě pro farizeje velmi matoucí, pokud jim Ježíš právě a pouze takto odpověděl. Nikdo nemohl chápat, že „ženichem“ je právě hovořící Ježíš z Nazareta a co myslí „dny, kdy bude ženich vzat“. My, povelikonoční křesťané, velmi dobře chápeme. Ježíšovi učedníci měli výhodu, kterou jim i já velmi závidím – mohli hovořit s Kristem, kdykoli se jim zachtělo (nebo takřka kdykoli...). Mohli se radovat z jeho přítomnosti, mohli se jím nechat vést, směřovat, napomínat i proměňovat. A z toho se měli velmi radovat.

To myslí také Marek tímto svým oddílem, vždyť píše kolem r. 60-70 po Kr. Ano, první učedníci měli obrovskou radost, ačkoli si ji mohli uvědomit plně až později, že mohli kus života prožít s Kristem z masa a kostí. Proto symbolika svatby a ženicha – radostné chvíle, při které se přece nikdo nepostí! Ani zamýšlení Markovi čtenáři ani my dnes tuto možnost nemáme. Ale učedníků a tisícům lidí tehdejší Palestiny tuto radost jistě přejeme!

Všimněme si však, že Ježíš půst nijak neodmítá. Naopak, sám ho svým učedníkům předpovídá pro dobu, kdy on již nebude mezi časně živými.

Zadruhé si všimněme, že otázka farizeů a Křtitelových učedníků ještě stále nesměruje přímo na Ježíše ale „jen“ na podobu jeho učení, jak se jím řídí jeho učedníci. Tak ještě nejde o spor s Ježíšem samotným ani vlastně s jeho učením. Učedníci prostě mohli něco nepochopit, mohli být ještě neuvedeni do kouta Ježíšova učení s názvem „půst“. Spor přímo s Ježíšem však přijde ob oddíl později.

Ježíš tedy je pro půst, a možná i my bychom se měli občas postit ku prospěchu svého ducha, těla (dnes jsou hormony, toxiny a nebezpečné chemikálie v potravinách nemalý problém!) i ku prospěchu vztahů s Bohem a druhými lidmi.

## Převrácení otázky

Ježíš však nenechá otázku kolem pústu jen tak. Ačkoli mohl – odpověď je zřetelná, pochopitelná i přijatelná.

Marek však zapsal také snad Ježíšova slova o nových šatech a novém měchu. Tím velmi vyostřuje diskusi s učenci své doby už na jejím počátku. Vždyť říká: Moje učení by vás roztrhalo, vyrvalo by z vás něco, co ve vás je, jako nová záplata na staré šaty či nové víno ve starém měchu. A přišli byste nazmar vy i mé učení. Proto musí být mé učení vlito a našito do nových, vašim učáním jen málo dotčených lidí. Tím ostřejší je toto slovo, když jde o „staré“ měchy a „staré“ šaty – a říká to těmto „starým měchům“ do obličeje. Ježíš tak docela nápadně označuje tazatele ohledně pústu za „zastaralé“.

V něčem pravdu měl, avšak to na tvrdosti takového slova nic neubírá. Tím složitější je pak takové slovo pro nás dnes – copak nemohou všichni uvěřit v Krista? Copak ti farizeové tuto možnost neměli? Copak není křesťanství otevřeno všem?

Nic takového však Ježíš neříká. Ani nemohl, neusiloval o založení nového náboženství ale o reformu židovství – jediného monoteismu té doby. Uvědomme si, že jsme na úplném počátku Ježíšova veřejného působení a jde o první přímou disputaci. Ježíš říká, že není možné začít s novým učáním u těch, kteří „mají ve všem jasno“, i kdyby se nastokrát mýlili. Nakonec to známe i my dnes z otázek zcela světských a školních.

Domyslíme-li tato slova dál, zjistíme, že později samozřejmě i tito mohou. Právě když uvidí, že ono nové učení „funguje“ těm mladým, těm, kdo mu věří a nejsou moc prostoupeni učáním „starým“.

Výstup pro nás: I mezigeneračně se nechávejme obohatit. Mladší od starších – nechávejme se poučovat, nechávejme na sebe působit odstup a nadhled zkušenějších lidí, kteří toho již tolik v životě dokázali a zvládli. I obráceně starší od mladších – nechme se vytrásat ze svých zajetých kolejí, uchopování světa, systémů, „jak mají věci být“ a co je důležité. Je to právě nová generace, která může na obvyklé, samozřejmé a zažitě pohlédnout jinak, nově a

přinést inovaci, zlepšení, nebo odstranění neřádů. Dopřávejme jim sluchu!

## **Spor o sobotu**

Tímto oddílem (v. 23-28) začíná „jít do tuhého“. Porušovat šabat není jen tak. Nejenom proto, že tórická tradice jasně řekne, že takové přestoupení má být trestáno smrtí (Ex 31, 15), ale protože to je hlavní svátek židovství. Stejně tak v křesťanství je hlavním svátkem neděle, nikoli Vánoce či Velikonoce – jakkoli si většina i křesťanů myslí něco jiného.

Dnešní oddíl však také ukazuje, že ani starověcí židé automaticky nekamenovali každého, kdo v sobotu dělal nějakou práci, ačkoli je to „napsáno v Bibli, tak je to přece jasné“. Z toho se i my poučme, když právě Starému zákonu tak snadno podsouváme, že protože je tam to či ono napsáno, tak se to naprosto samozřejmě takto dělo. Ježíšovi učedníci měli být zabiti – místo toho se o jejich jednání diskutuje s jejich učitelem. Krom faktičtějšího pohledu na Písmo a lidský svět nám při takto obyčejném vnímání nebude SZ připadat zdaleka tak eticky problematický.

Avšak zpět k Markově oddílu: Už mnutí zrn z klasů byla práce. Dnes toto ustanovení platí pro někoho možná ještě absurdněji: Rozdělat oheň = práce. Rozsvícení žárovky je stejné jako rozdělávat oheň. Ortodoxní židé tedy od pátečního večera do sobotního večera nesmějí rozsvěcet žádné žárovky, a tak musejí ještě před pátečním večerem např. vyšroubovat žárovky z lednice. Jejich rozsvícení by bylo porušení šabatu! Já to za absurdní nepovažuji, považuji to za snahu i v nejmenších drobnostech ponechat jeden den v týdnu ve všech ohledech vztahu s Bohem. Což nám, křesťanům, zdaleka tolik v tu neděli nejde – často pracujeme, doděláváme to či ono, a Bohu celou neděli věnujeme jen málokdy.

I tentokrát Ježíš odpovídá farizeům na jejich námitku trefně: Sobota je pro člověka, ne člověk pro sobotu. Přesně tím totiž vystihuje, k jakému převrácení Božích přikázání došlo (a často je

tomu stejně dodnes mezi křesťany!). Málokdo si uvědomuje, že Boží přikázání a pravidla jsou tu pro nás, jsou darem, ne „nutným zlem“. Jen skrze tato pravidla může lidská společnost fungovat dlouhodobě, vyrovnaně, dobře, svatě – dodržuje-li se jejich duch, samozřejmě.

Avšak když z těchto „směrovek pro život“ (= tóra) zůstane jen litera, pak se velmi snadno stanou něčím, co máme dojem, že musíme splnit, abychom mohli do Božího království. Aby nás měl ten pánbíček rád. Aby nám vyhověl. Neprosté nesmysly – vždyť Desatero začíná Boží záchranou z otroctví!

Proto reformace položila takový důraz na naše vykoupení ve smrti a vzkříšení Ježíše Krista. To je naše spasení (= záchrana), to je „vstupenka do nebe“, věříme-li v něj. Předpisy a pravidla jsou pro tento svět a naše vztahy – a jak nutně je potřebujeme.

Příklad, jímž pak Ježíš podkládá svůj názor, je z 1Sam 21, 1-7. Příběh je to velmi hluboký, vřele ho doporučuji k pročetí a promyšlení, neboť velmi pevně a hluboce dokládá Ježíšův pohled. David si v něm totiž posvátné chleby nechal, dobrovolně a uvědomujíc si celou situaci mu je vydal kněz. A nejen to, ale vydal jim je, ačkoli věděl, že David a jeho vojáci již „nebyli svatí“. A jako třešnička: Posvátným chlebem, který směli jíst pouze kněží a to jen za určitých podmínek, měl být David i jeho družina posvěceni.

Tak i nás správně uchopovaný „svatý den“ posvěcuje. Tedy odděluje, proměňuje, přetváří a posiluje. Pokud se necháváme, pokud na tom spolupracujeme. Držme si jeden den v týdnu jako svatý (= oddělený, jiný než ostatní), neboť nám takový den prospěje i mnohem hlouběji, duchovněji a vztahověji, ne jen prakticky odpočinkem. Vždyť je dnem pro nás, ne my pro ten den!

Že tímto argumentem není spor o sobotu vyřešen, o tom více příště v dalším oddílu příští týden.

**Rozhovor, otázky; Píseň: EZ622 + MP**